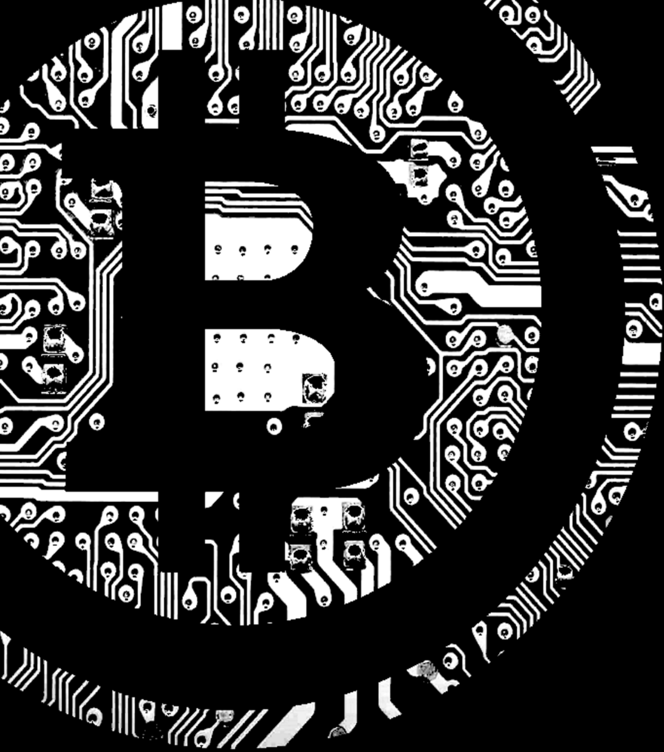

ZDANĚNÍ KRYPTOMĚN

Michal Hanych
Anna Drgová
Michal Gremlica

2018

SimpleTax

Obsah

Zdanění kryptoměn
1. vydání, 2018
Michal Hanych, Anna Drgová, Michal Gremlica

Vydal Michal Hanych v Brně roku 2018

Obrázek na titulní straně pixabay.com

ISBN 978-80-87934-07-4

Tuto část prosím nepřeskakujte

„Já bych chtěl kryptoměny zdanit. Ale nikdo si není úplně jistý *jak*," povídá mi klient.

Už to mám. To přeci nebude zas tak těžké. 15 % ze zisku, díky, nashle, tady máte fakturu. Jednoduchá otázka.

„A o kolika se bavíme?" zeptal jsem se.

„Zhruba tisíc bitcoinů."

Přepočítal jsem hodnotu, výši naší pojistky a naprázdno polkl.

S koncem roku 2017 a prosincovou horečkou se na nás začali obracet korporátní klienti, kteří si nechtějí nechat ujít novou příležitost.

Jestli je vám danění decentralizovaných kryptoměn proti srsti, nedivím se. Ale finanční správa je racionální a daň, která není zanedbatelná, si pohlídá. Rozhodně už nejde o drobné.

Dali jsme dohromady publikaci, kterou chceme splnit několik cílů najednou. Což není ani jednoduché, ani moc chytré. Chtěli bychom poradit kryptonadšencům, kteří hledají základní rady pro dodržení českých daňových předpisů.

To nejdůležitější naleznete vždy v rámečku.

Chceme také pomoci účetním a daňovým poradcům. Zdrojů, o které se dá opřít při zdanění kryptoměn, je žalostně málo. Snažíme se o přístupný jazyk i pro laiky, ale veškeré závěry jsou podpořeny odkazy na relevantní ustanovení zákona, soudní rozhodnutí nebo stanoviska úřadů. Tam, kde cizí výklad chybí, uvádíme náš názor.

Všichni spoluautoři kryptoměny máme a obchodujeme s nimi. Radíme u ICOs, korporátních struktur nebo zdanění opravdu velkých objemů transakcí, ale to už je bohužel nad zaměření této příručky.

Publikaci nemusíte číst celou. Klidně si z obsahu vyberte, co vás zajímá. Jednotlivé části jsou na sobě psány docela nezávisle.

Nemáme ambici pokrýt celé české daňové právo. Vybíráme jen dílčí problémy, které jsou s kryptoměnami spojeny. Vzhledem k novosti tématu vřele doporučujeme sledovat také aktuální vývoj. Bude se měnit legislativa i její výklady. A budeme rádi, když nám pošlete připomínky.

Chcete jednoduché řešení na všechny daňové problémy u kryptoměn? Hodl!

za autory

Mgr. Ing. Michal Hanych
hanych@simpletax.cz
daňový právník

Text vychází z právního stavu k 1. 1. 2018

1 Zdanění fyzických osob

1.1 Co všechno musím danit?

Opravdu nestačí danit převod z kryptoměny na fiat měnu.

Řeknete si, že jsme se pomátli. Polovina zaručených hospodských poradců by danila jen převody na fiat. Reálnou měnu. Druhá polovina vám ještě poradí, že kryptoměna je vlastně měna, takže zhodnocení měny neřešíte. Někdy máme pocit, že existuje ještě třetí polovina, která by ráda osvobodila příjem z kryptoměn stejně jako u akcií.

Předmětem zdanění u fyzických osob jsou všechny příjmy, při kterých dochází ke zvýšení majetku.[1] A to příjmy jak **peněžní**, tak i nepeněžní. Stejně tak příjmy dosažené **směnou.**[2]

Daníte směnu kryptoměny na fiat, směnu za jinou kryptoměnu nebo pořízení zboží či služeb.

O právní povaze kryptoměn píšeme dále. Ale pro účely daně z příjmů je hlavní jedna jediná věc. Kryptoměna není zákonná měna, ale nehmotná movitá věc, kterou směňujete za jiné věci nebo peníze. I když pro účely DPH může být kryptoměna platidlem (a ani to neznamená, že by byla oficiální měnou), režim zdanění pro daň z příjmů je odlišný. Tento názor sdílí i Generální finanční ředitelství (GFŘ).[3] Dokud se nezmění právní úprava, všechny finanční úřady mají postupovat jednotně a jakýkoli jiný výklad je velkým dobrodružstvím. Což nemusí být na škodu, spory jsou naše práce. V budoucnu se zákonodárce bude muset

1 § 10 odst. 1 zák. č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „ZDP“). Pokud se nevejdete do definice některého z příjmů podle § 6 až § 9, dostanete se právě do „sběrného“ ustanovení § 10 odst. 1 ZDP.

2 § 3 odst. 2 ZDP.

3 GFŘ. *Zdanění kryptoměn* [online]. Dostupné z: http://www.simpletax.cz/files/vyjadreni_gfr_kryptomeny.pdf

zabývat povahou kryptoměn a danit je jinak než běžné věci. Zatím to tak ale není.

Jestliže říkáme, že se musí danit každá směna, vzniká spousta aplikačních problémů. Většinou si neukládáte všechny adresy, které jste kdy použili. A většinou provedete takový počet transakcí, že je extrémně náročné správně zaúčtovat každou jednotlivou směnu.

Zřejmě z toho vznikla zkratka, že se daní jen převod na fiat. Zákon jednoduše není stavěný u fyzických osob na velké objemy transakcí a ještě k tomu u věcí, které významně mění hodnotu i v průběhu dne. Dosavadní praxe finančních úřadů do značné míry zdanění pouze převodu na fiat tolerovala.

V tomto ohledu se bude muset zákon změnit. Rozumné by bylo výslovně osvobodit směnu kryptoměny za kryptoměnu. A také stanovit limit, do kterého se nedaní příjmy ze směny kryptoměn za zboží a služby. Evidovat každou transakci při nákupu kávy nedává smysl.

Ale to, že je zákon aktuálně špatný neznamená, že jej můžeme ignorovat.

1.2 *Musím mít živnost?*

Největší problém ve zodpovězení otázky způsobuje specifická konstrukce živnostenského zákona.[4] Definice živnosti je, že se jedná o soustavnou činnost provozovanou samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených živnostenským zákonem, přičemž všechny podmínky musí být splněny současně.[5] V následujícím paragrafu pak zákon vyjmenovává několik desítek činností, které živností nejsou. Problém obecné definice a následného vyloučení některých činností je, že zákonodárce není schopen vylučovat dostatečně rychle nové činnosti. Nebo na některé prostě

4 § 2 zák. č. 455/1991 Sb., živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů. V podrobnostech např. KAMENÍK, P., HRABÁNKOVÁ, M. a ORLOVÁ, M. *Živnostenský zákon. Zákon o živnostenských úřadech.* Komentář. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. 404 s.

5 Tamtéž.

zapomene. Poskytování sexuálních služeb nebylo v období od roku 1991 do 1996 vyloučeno. To neznamená, že by se stát k prostituci stavěl jako k živnosti. Ani nákup a prodej akcií v rámci správy vlastního majetku nikde vyloučen není. Přesto snad nenajdete nikoho, kdo by na něj pohlížel jako na živnost. I když by kritéria živnosti formálně naplnil.

Podle našeho názoru je hlavním rozlišovacím kritériem při podřazení obchodování s kryptoměnami aspekt aktivní činnosti, nikoli jen správa vlastního majetku. Jestliže spravuji pouze vlastní majetek a kryptoměny nevyužívám v rámci prodeje zboží a služeb, živnost nepotřebuji.[6]

Spekulace s kryptoměnami v rámci správy vlastního majetku není podnikání, nepodléhá sociálnímu a zdravotnímu pojištění a daní se jako ostatní příjem.[7]

V případě těžby kryptoměn převáží aspekt aktivní činnosti. Těžba kryptoměn není nic jiného než poskytování služeb spočívajících v ověřování transakcí pro třetí osoby. Proto **pro těžbu kryptoměn živnost potřebujete.**

1.3 Jak je to s osvobozením příjmů z kryptoměn?

Druhů osvobození, o kterých se dá u kryptoměn uvažovat, je více.

Osvobozený je příjem u příležitostných činností do výše 30.000 Kč.[8] Pozor, nejedná se o zisk, ale příjem. Takže osvobodíte jen situaci, kdy jednorázově převedete na fiat nebo jinak směníte kryptoměnu do 30.000 Kč. Problém je, že správa vlastního majetku není činnost. A zároveň se musí jednat o příjmy mimo podnikání. Takže toto osvobození můžete aplikovat například, pokud jedno-

6 Součástí správy vlastního majetku je i jeho rozmnožování. K tomu analogicky například rozsah plné správy cizího majetku. § 1409 OZ in PIHERA, Vlastimil et al. Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013.

7 V rámci § 10 ZDP.

8 § 10 odst. 3 ZDP.

rázově někomu pomůžete s nákupem kryptoměn a necháte si za to odměnu do 30.000 Kč.

Dále je osvobozeno darování mezi příbuznými v přímé linii, některých v pobočné linii a manžela.[9] Jen pozor, když budete darovat kryptoměny nad 5.000.000 Kč, musí příjemce osvobozený dar nahlásit.[10]

Když obdarovaný kryptoměny následně prodá, zdaní jen rozdíl mezi obvyklou cenou v okamžiku nabytí, a cenou, za kterou je prodá.[11]

Nejedná se náhodou o cenný papír, u kterého je osvobození do hranice 100.000 Kč příjmů[12], respektive časový test 3 let pro úplné osvobození[13]? Bohužel. Kryptoměny nejsou v ČR cenným papírem, protože nesplní definici podle občanského zákoníku.[14]

Zajímavější otázka je, zda se dá osvobodit příjem z kurzového rozdílu. Osvobozený je kursový zisk při směně peněz z účtu vedeného v cizí měně, s výjimkou kurzových zisků dosažených na regulovaných evropských burzách.[15] Aplikace tohoto ustanovení ale naráží na fakt, že pro účely daně z příjmů finanční správa nepovažuje kryptoměny za měnu, ale za komoditu. Stejně tak ČNB nepovažuje

9 § 10 odst. 3, písm. c) ZDP.

10 § 38v ZDP. V případě nesplnění oznamovací povinnosti uhradíte pokutu až ve výši 15 % z jinak osvobozeného příjmu.

11 § 10 odst. 5 ZDP.

12 § 4 odst. 1, písm. w) ZDP.

13 § 4 odst. 1, písm. x) ZDP.

14 § 514 a násl. OZ. Kryptoměny nejsou listinou a není v nich například vtěleno žádné právo. Avšak je pravdou, že: „Za cenné papíry pro účely § 4 odst. 1, písm. w) zákona se považují i cenné papíry, jejichž emitentem je cizozemec," a to podle bodu 19 pokynu D-22 k ustanovení § 4 DZP. Nabízí se tak zajímavý spor v případě, že cizí jurisdikce by například token z ICO považovala za cenný papír. Obdobně by se dalo uvažovat o osvobození tokenu z ICO v případě, že by jej cizí jurisdikce považovala za vyjádření podílu na společnosti, což je možné u security tokenů. Nicméně v ČR nepředstavují tokeny ani podíl na společnosti ve smyslu ZDP, ani akcie, kmenové listy nebo jiné cenné papíry.

15 § 4 odst. 1, písm. ze) ZDP. V podrobnostech PELC, Vladimír. § 4 [Osvobození od daně]. In: PELC, Vladimír. Zákon o daních z příjmů. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2015, s. 54.

kryptoměny za měnu, ani cenný papír.[16] Takže bohužel ani osvobození kurzových zisků u fyzických osob se nepoužije.

1.4 Jak spočítám základ daně v rámci ostatních příjmů?

Pokud žádnou kryptoměnu netěžíte, nebo jste žádnou kryptoměnu nevložili do obchodního majetku, pak se vás bude týkat jen zdanění v rámci ostatních příjmů.

Nakoupili jste 1 BTC za 200.000 Kč. Po čase prodáte 1 BTC za 300.000 Kč. Dílčí základ daně podle § 10 bude 100.000 Kč (prodejní cena 300 000 – pořizovací cena 200 000). Daň bude 15.000 Kč (15 %), ale celková daňová povinnost se bude lišit podle vašich zbývajících příjmů. Můžete uplatnit slevu na dani na poplatníka apod.

Platí, že proti příjmům můžete odečíst výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení. Špatná zpráva je, že ke ztrátě v rámci ostatních příjmů se nepřihlíží.[17] Maximálně můžete kompenzovat ztrátu z jedné kryptoměny ziskem z druhé. Ale nepřenesete ztrátu z kryptoměn proti příjmům ze zaměstnání. Stejně tak nepřenesete ztrátu do dalších let. Toho byste dosáhli leda vložením kryptoměn do obchodního majetku v rámci běžícího podnikání.

V případě, že směníte jednu kryptoměnu za jinou (tedy ne za fiat měnu), opět se jedná o směnu. Nastává ovšem problém s tím, jaký kurz použít, protože žádná centrální banka jej nevypisuje. Příjem ze směny mezi kryptoměnami bude ve výši ceny obvyklé, což je samo o sobě problematické. Obvyklou cena je ta, která by byla dosažena při prodejích stejného, popřípadě obdobného majetku, v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni ocenění.[18] Většina kryptoměn se v tuzemsku veřejně neobchoduje. A v rámci jednoho dne ocenění zvládnou kryptoměny změnit hodnotu i o desítky procent. Jako praktické řešení navrhuje-

16 ČNB. *Obchodování s bitcoiny* [online].Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/faq/stanoviska_a_odpovedi/pdf/obchodovani_s_bitcoiny.pdf

17 § 10 odst. 5 ZDP.

18 § 2 odst. 1 zák. č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů.

me ocenění tou hodnotou, která je k okamžiku obchodu ve směnárně nebo burze, kterou využíváte. A to z důvodu, že se jedná o cenu nejlépe odrážející váš skutečný ekonomický příjem.

V případě, že budete nakupovat průběžně, pravděpodobně bude pořizovací cena pokaždé jiná. Můžete si zvolit mezi 2 metodami výpočtu celkové pořizovací ceny. První metodou je FIFO (first in, first out), kde nejdříve prodáte tu část, kterou držíte nejdéle. Druhou metodou je vážený aritmetický průměr, kde sečtete nákupní ceny a podělíte celkovým množstvím. Použití metody může mít značný vliv na vypočtený zisk.

FIFO: Nakoupili jste 1 BTC za 100.000 Kč a 4 BTC každý za 50.000 Kč. Po čase prodáte 2 BTC každý za 200.000 Kč (celkově 400.000 Kč). Dílčí základ daně podle § 10 bude 250.000 Kč (prodejní cena 400.000 – pořizovací cena (100.000 + 50.000).

*Aritmetický průměr: Nakoupili jste 1 BTC za 100 000 Kč a 4 BTC každý za 50 000 Kč. Po čase prodáte 2 BTC každý za 200.000 Kč (celkově 400.000 Kč). Dílčí základ daně podle § 10 bude 280.000 Kč (prodejní cena 400.000 – pořizovací cena (300.000/5 *2 = 120 000) .*

A co když máte tisíce transakcí na burze? V rámci intraday obchodování je to dobře možné. Většina burz funguje tak, že ve skutečnosti k žádným převodům kryptoměny podle vašich pokynů nedochází. Převod by byl zaznamenán i v blockchainu. Burzy fungují tak, že vložíte kryptoměnu na jejich adresu a následně si virtuálně „hrajete“ s ukazateli. A po čase vám vrátí případné zhodnocení podle vašeho pokynu zpět. Podstatné je, že podle většiny obchodních podmínek dochází k reálnému zvýšení majetku až připsáním částky na vaši adresu zpět. Čili je podstatný až výběr z burzy do vlastní peněženky nebo do směnárny pro převod na fiat měnu. A až tento obchod se typicky daní. Čtěte ale obchodní podmínky. Rozhodující je, ke kterému okamžiku se skutečně zvýší váš majetek. A to je v tu chvíli, kdy můžete s kryptoměnou reálně nakládat a třeba si ji převést jinam.

1.5 Těžba kryptoměn

Pokud kryptoměny těžíte, jedná se o soustavnou činnost, na kterou potřebujete živnostenské oprávnění.

U těžby bitcoinů je pro účely zdanění třeba postupovat jako při získávání věci vlastní činností, proto zvýšení majetku v podobě nabytí věci vlastní činností těžbou není příjmem. Tento názor sdílí aktuálně také finanční správa. Příjmu poplatník dosahuje při případném prodeji natěžených kryptoměn nebo v případě směny za jinou kryptoměnu. Daní se už v okamžiku směny nebo prodeje, ne až převodem peněz na účet do České republiky nebo na fiat měnu.

Odečíst od základu daně si můžete veškeré výdaje k zajištění a udržení těchto příjmů. Typicky se bude jednat o výdaje za energii, nájem prostor a pořizovací cenu těžebních přístrojů. Můžete využít i výdajový paušál ve výši 60 %. Těžba spadá pod volnou živnost, obor Poskytování software, poradenství v oblasti informačních technologií, zpracování dat, hostingové a související činnosti a webové portály.[19]

19 Ověřování transakcí pro třetí osoby je nepochybně zpracováním dat ve smyslu obsahových náplní živností.

2 Účetní aspekty

2.1 Okamžik výnosu

České právní předpisy nestanovují přesnou definici okamžiku vzniku výnosu. České účetní standardy[20] odkazují pouze na okamžik uskutečnění účetního případu. Judikatura zohledňuje ekonomický pohled[21], ačkoli právní pojetí okamžiku vzniku a splnění závazku pokládá také za významný. O výnosech se účtuje bez ohledu na okamžik jejich zaplacení nebo přijetí.[22]

V případě prodeje a nákupu kryptoměn nenalezneme typicky daňové doklady k transakci ani formální smlouvy. Vzhledem k povaze blockchainu je ale transakce nezměnitelně zaznamenána.

V případě prodeje kryptoměn uvažujeme o dvou okamžicích, kdy může vzniknout výnos. Zaprvé, kdy prodávající fakticky umožní s kryptoměnou nakládat kupujícímu, nebo zadruhé, ke kterému okamžiku vznikne prodávajícímu právní nárok na odměnu z transakce. V případě prodeje kryptoměny vzniká právo na zaplacení kupní ceny současně s umožněním faktického nakládání, tedy k okamžiku potvrzení transakce v blockchainu, pokud nebylo ujednáno jinak.[23] K tomuto okamžiku bychom měli účtovat o výnosu. V případě směny kryptoměny za jinou kryptoměnu nebo zboží se také vzájemný převod práva odehrává podmíněně na druhém čili o výnosu budeme účtovat až v okamžiku, kdy dojde k oběma převodům.

---

20 Český účetní standard pro podnikatele č. 001.Účty a zásady účtování na účtech.

21 Rozsudek NSS č.j. 1 Afs 111/2009 – 97. V tomto případě převážilo ekonomické pojetí vlastnictví na vlastnictvím právním.

22 § 3 odst. 1 zák. č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „ZoÚ“).

23 Analogicky k § 2118. Nedojde-li k dohodě mezi prodávajícím a kupujícím, případně nevyplývá-li něco jiného ze zvyklostí, jsou prodávající a kupující zavázáni tyto své základní povinnosti splnit současně. KASÍK, P., BEDNÁŘ, V. § 2118 [Základní povinnosti kupujícího]. In: HULMÁK, M., et al *Občanský zákoník VI. Závazkové právo.* Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 83.

2.2 Zařazení majetku

Dlouhodobý nehmotný majetek obsahuje zejména ocenitelná práva s dobou použitelnosti delší než jeden rok.[24] Kryptoměny ale nejsou práva, tedy ani pohledávky.[25] Zařazení do této položky je proto problematické. Nicméně vzhledem k tomu, že se jedná o demonstrativní výčet a kryptoměny jsou nehmotnou věcí, jde o zařazení možné.

Zboží obsahuje movité věci, nabyté za účelem prodeje, pokud účetní jednotka s těmito věcmi obchoduje.[26] Vzhledem k vyjádření GFŘ ohledně povahy kryptoměn, které považuje kryptoměny za věc v právním smyslu, přičemž se jedná o nehmotnou movitou věc, je možné zařazení do této položky. Kryptoměny jsou nehmotnou, movitou a zastupitelnou věcí. O kryptoměnách vzniklých těžbou se bude účtovat jako o výrobcích.[27]

Objevují se názory, že kryptoměny jsou ceninou. Ceniny jsou například poštovní známky, dálniční nálepky, kolky, telefonní a ostatní karty, mají-li hodnotu, ze které bude moci být po vydání do užívání čerpáno.[28] S podřazením kryptoměn pod ceniny nesouhlasíme ze dvou důvodů. Zaprvé jsou ceniny založeny na substrátu, který v sobě váže nějaké právo. Kryptoměny žádné právo neobsahují. Zároveň ceniny mají přesně vyjádřenou hodnotu v běžné měně, která se vlivem okolností nastalých mimo účetní jednotku nemění, což pro kryptoměny opět neplatí.

Setkali jsme se i s názorem, že kryptoměny jsou dlouhodobým finančním majetkem.[29] Kryptoměny ale nejsou cenné papíry, podíly, zápůjčky a úvěry, ani se jim

---

24 § 6 vyhlášky č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o účetnictví pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví (dále také jen „vyhláška pro podnikatele“).

25 TRÁVNÍK, P. *Bitcoin v českém právu* [online]. Dostupné z: https://medium.com/@pavol.travnik/bitcoin-v-českém-právu-308a82c78ebf

26 § 9 odst. 5 vyhlášky pro podnikatele

27 § 9 odst. 3 vyhlášky pro podnikatele.

28 Český účetní standard pro podnikatele č. 016. Krátkodobý finanční majetek a krátkodobé bankovní úvěry.

29 KOSTIHOVÁ, L. Účtování Bitcoinu a ostatních kryptoměn [online]. Dostupné z:

povahou neblíží. Proto nepovažuji za správné uvažovat o kryptoměnách jako o dlouhodobém finančním majetku.

2.3 Kurzové rozdíly

Kryptoměny nenaplňují definici podle pro účtování o kurzových rozdílech podle zákona o účetnictví[30] ve spojení s příslušným ustanovením vyhlášky pro podnikatele.[31]

O kurzových rozdílech se v případě kryptoměn neúčtuje.

2.4 Ocenění kryptoměn

Zřejmou otázkou je, jestli se kryptoměny přeceňují na konci účetního období reálnou hodnotou? Zákon o účetnictví přesně vyjmenovává majetek a závazky, které se reálnou hodnotou oceňují. Z výčtu mají relativně nejblíže ke kryptoměnám cenné papíry a deriváty.[32] Ovšem jak uvádí GFŘ i ČNB v již citovaných vyjádřeních, kryptoměny nejsou ani cennými papíry, ani deriváty. Žádný zvláštní předpis účetní jednotce neukládá přecenění reálnou hodnotou u kryptoměn.

Kryptoměny se ocení pořizovacími cenami, resp. vlastními náklady v případě jejich těžby.[33]

---

https://www.uctovani.net/clanek.php?t=Uctovani-Bitcoinu-a-ostatnich-kryptomen&idc=319 k tomu srov. Český účetní standard pro podnikatele č. 014. Dlouhodobý finanční majetek.

30 § 4 odst. 12 ZoÚ.

31 § 60 vyhlášky pro podnikatele.

32 § 27 odst. 1, písm a) a b) ZoÚ.

33 § 25 odst. 1, písm. c), d), h), i) ZoÚ.

3 DPH

Na první pohled se zdá, že situace u DPH je jasnější. Díky jednotné úpravě v rámci EU nedochází k naprosto rozdílným přístupům jednotlivých zemí, jako je tomu u daně z příjmů. Máme rozhodnutí Soudního dvora EU, které mnoho otázek vyřešilo. Ale i tak zůstává spousta aplikačních problémů. Častou chybou je tvrzení, že se DPH kryptoměn vůbec netýká.

3.1 Směna kryptoměn

V judikatuře je vyřešená otázka provozování směnárny kryptoměn za fiat. Jedná se o poskytování služby za úplatu, takže spadá do předmětu DPH. Zároveň je to finanční služba osvobozená od DPH.[34] To obecně znamená, že nemáte nárok na odpočet.

Slabé místo následování judikatury vidíme v závěru Soudního dvora, *že činnosti týkající se netradičních měn, pokud tyto měny byly účastníky transakce akceptovány jako alternativní platidlo k zákonným platidlům a nemají jiný účel než účel platidla, představují finanční operace.*[35] Dnes je v oběhu přes 1400 kryptoměn.[36] To je násobně více, než je národních měn. Jen mizivé procento transakcí využívá kryptoměny jako platidlo. Vnímáme, že s nástupem obecnějšího používání kryptoměn s nimi paradoxně lidé zacházejí spíše jako s komoditou než měnou. Zmíněný jediný zamýšlený účel, totiž použití jako platidla, se v objemu prováděných transakcí vytrácí. A tím pádem se vytrácí i důvod pro osvobození operace, což může být důvodem pro překonání rozhodnutí v citovaném případě *Hedqvist*.

3.2 Těžba kryptoměn

Samotná těžba kryptoměn nespadá do předmětu DPH.

34 Rozsudek soudního dvora EU, věc C-264/14 *Hedqvist*
35 Bod 49 citovaného rozhodnutí.
36 Cryptocurrency Market Capitalizations [online]. Dostupné z: www.coinmarketcap.com

Jak jsme napsali výše, těžba kryptoměn je poskytování služeb spočívajících v ověřování transakcí pro třetí osoby, a to za odměnu. Konstantní judikatura Soudního dvora EU ale vyžaduje splnění další podmínky, aby se jednalo o ekonomickou aktivitu spadající do předmětu DPH. A to přímé spojení mezi poskytovanou službou a obdrženou úplatou.[37] V případě těžby ale v naprosté většině případů dojde k promarnění poskytovaných služeb, protože k ověření transakce jednoduše nedojde. Odměna je tak postavena na náhodě a neexistuje dostatečná souvislost mezi konkrétní aktivitou a odměnou.

Tento názor zaujala také anglická finanční správa (HMRC), která uvádí, že příjem obdržený z těžby bitcoinů bude obecně mimo předmět DPH, jelikož tato činnost nezakládá ekonomickou činnost ve smyslu DPH, protože je zde nedostatečné spojení mezi službami a obdrženou úplatou.[38] A konečně, tento názor HMRC byl převzat i do obecně nejuznávanějšího komentáře ke směrnici o společném systému DPH, takže předpokládáme, že bude následován i v ostatních členských státech.[39]

V případě, že těžař bude poskytovat ostatní služby v souvislosti s konkrétní transakcí za konkrétní odměnu, bude se jednat o finanční službu.[40]

3.3 Těžba v poolu

Dosud neřešený problém je těžba v *poolu*.[41] Zjednodušeně řečeno, účastníci *poolu* poskytují svůj výpočetní výkon za úplatu entitě, která *pool* provozuje. Ta inkasuje odměnu v případě vytěžení bloku kryptoměny a následně ji přerozdělí

---

37 Například Věc 102/86 *Apple and Pear Development Council*.

38 *VAT treatment of Bitcoin and similar cryptocurrencies [online]*. Dostupné z: https://www.gov.uk/government/publications/revenue-and-customs-brief-9-2014-bitcoin-and-other-cryptocurrencies/revenue-and-customs-brief-9-2014-bitcoin-and-other-cryptocurrencies#vat-treatment-of-bitcoin-and-similar-cryptocurrencies

39 TERRA, B.J.M. KAJUS, J. HENKOV, O. A Guide to the Recast VAT Directive Chapter 9 – Exemptions in Commentary – (IBFD 2017), Commentaries on European VAT Directives IBFD str. 2074

40 K tomu srov. tamtéž.

41 Např. český www.slushpool.com

mezi účastníky podle jejich výpočetního výkonu. Těžba v poolu značně zvyšuje pravděpodobnost obdržení odměny, byť rozdělené podle výpočetního výkonu mezi jednotlivé účastníky. V takovém případě by se dalo uvažovat o těsnější vazbě mezi službou a úplatou a zařazení do předmětu DPH. I tak ale nutně narazíme na povahu obchodu – jestli se jedná o pronájem výpočetního výkonu entitě provozující *pool*, nebo jen koordinaci poskytování služeb.

Vzhledem k tomu, že entita provozující *pool* fakticky nakládá s vytěženou kryptoměnou[42] a až následně ji na žádost účastníků rozděluje, přikláníme se k výkladu, že se jedná o poskytování služeb osobě povinné k dani (protože *pool* poskytuje svoje služby konkrétním osobám za konkrétní úplatu) spočívající v poskytnutí výpočetního výkonu. Zároveň je odměna z těžby předvídatelná podle výpočetního výkonu poskytovaného účastníkem *poolu*. V tom případě by se jednalo o službu v rámci předmětu DPH a bylo by možné uplatnit odpočet na vstupu. Také by došlo k poskytování neosvobozených služeb, s místem plnění určeným podle základního pravidla.[43] V této části proto také vidím prostor pro budoucí spory a další vývoj judikatury ohledně DPH.

3.4 Nárok na odpočet

Směna kryptoměn za úplatu je finanční službou, tedy typicky bez nároku na odpočet.

Jedinou výjimkou je poskytování finanční služby s místem plnění mimo EU, tedy do odběratelům do třetích zemí.[44] Vzhledem k tomu, že směnárny mají povinnost identifikovat klienta, jsou schopny také přesně určit místo plnění. V takových případech by vznikl nárok na odpočet DPH.

42 Jen provozovatel poolu je plnohodnotným node a obdrží odměnu za vytěžený blok, ve smyslu Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System [online]. Dostupné z: https://bitcoin.org/bitcoin.pdf

43 § 9 zák. č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „ZDPH“).

44 § 72 odst. 1, písm. d) ZDPH.

Těžba obecně nespadá do předmětu DPH, je tak bez DPH na výstupu a bez nároku na odpočet.

3.5 *Ručení u plateb kryptoměnami*

V případě platby kryptoměnou je potřeba mít na paměti ručení příjemce plnění, který platí kryptoměnou za zboží nebo služby. Příjemce zdanitelného plnění od 1. července 2017 ručí také za nezaplacenou daň z tohoto plnění, pokud je úplata za něj poskytnuta zcela nebo z části virtuální měnou podle právního předpisu upravujícího některá opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.[45]

45 § 109 odst. 2, písm d) ZDPH.

4 Další právní problémy

I když je toto publikace o daních, neuškodí trochu právního vhledu. Snad vám to pomůže k lepšímu pochopení celé problematiky. Virtuální měny jsou z hlediska českého soukromého práva nehmotnou věcí movitou, druhově zastupitelnou. Odlišný přístup pro daň z příjmů, pro DPH a pro soukromé právo není nic zvláštního. Pojmy v DPH jsou jednotné pro všechny státy EU, kdežto v oblasti daně z příjmů mají členské státy mnohem větší volnost. Právní podstata kryptoměn není žádnou směrnicí ani nařízením v rámci EU jednotně upravena. Jednotný výklad se použije bohužel jen pro účely DPH.

4.1 *Smart contracts*

Jak jsme zmiňovali dříve, kryptoměn plnících funkci platidla je spíše méně než více. S každou novou ICO totiž vzniká nová kryptoměna. V tomto ohledu plní funkci univerzálního platidla v prostředí Ethereum ether – základní kryptoměna využívaná také při transakcích prostřednictvím smart contracts.

Smart contracts na bázi Etherea jsou knihovnou algoritmů napsaných v programovacím jazyce[46] (Solidity[47], Serpent), které čekají na spuštění. Název smart contracts sice svádí k tomu, označovat je právním termínem kontrakty nebo smlouvy, technicky se však jedná o počítačové programy či aplikace.

Smart contracts trpí spíše na chyby vývojářské než na chyby právní. Kontrakt umístěný na Ethereu není možné dodatečně měnit, protože by tím bylo retroaktivně zasaženo do záznamů v blockchainu. Proto pokud si s sebou kontrakt nese ve svém zdrojovém kódu bug, je neopravitelný. Chyby v kódu ve starších a účinných kontraktech (zvláště u ICOs) jsou jejich slabým místem přitahujícím hackery.

---

46 ETHEREUM FOUNDATION. *Devcon2: Ethereum in 25 Minutes* [online]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=66SaEDzlmP4

47 ETHEREUM FOUNDATION. *Intro to Solidity 2017 Edition* [online]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=KkN1O8TChbM

Tuto zranitelnost pocítila i ICO s názvem The DAO, smart contract umožňující po zakoupení tokenů hlasování v decentralizované organizaci podporující ekonomiku sdílení, a to při jednom z největších útoků, po němž došlo k hard forku na Ethereum a Ethereum Classic. Během útoku bylo odcizeno 3,6 milionu etherů a poprvé se v Ethereum komunitě začalo ve větší míře uvažovat o ochraně zevně ekosystému Etherea. A to o ochraně soudní cestou[48], ačkoliv Ethereum má být autonomním prostředím neregulovaným právem.

Mezinárodní smlouvy (Bernská úmluva, TRIPS) i unijní právo[49] zavedly ochranu zdrojových i strojových kódů autorským právem. Jsou chráněny jako literární díla, pokud jsou autorovým vlastním duševním výtvorem.[50] Autorem může být pouze fyzická osoba[51], zatímco držitelem práv majetkových i osoba právnická[52]. Pro jejich užití včetně modifikace je nutné disponovat licencí.

Smart contracts mohou být napsány od nuly, častější je využívání templatů např. z GitHubu[53], do kterých se doplňují proměnné. Smart contracts jsou open-source programy opatřené veřejnými licencemi.

4.2 *ICOs*

ICO je proces, při němž je umístěn smart contract do blockchainové sítě. Jeho podstatou je veřejná nabídka prodeje tokenů, podílu na projektu provozujícím decentralizovanou službu, formou crowdfundingu. Zasláním etherů a jednotek gas na adresu kontraktu se transakce umístí do blockchainu a čeká na vytěžení, po němž se token ukládá do uživatelovy peněženky.[54]

48 Understanding The DAO Attack. *CoinDesk* [online]. Dostupné z: https://www.coindesk.com/understanding-dao-hack-journalists/

49 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES o právní ochraně počítačových programů.

50 § 2 odst. 2 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon.

51 § 5 odst. 1 autorského zákona.

52 Např. v režimu zaměstnaneckého díla podle § 58 autorského zákona.

53 Build software better, together. *GitHub* [online].Dostupné z: https://github.com

54 TECH INSIDER. *Initial coin offerings explained* [online]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=ZmzhDHy9gNA

Token představuje podíl na projektu, jehož hodnota reflektuje důvěru v úspěšnost projektu. Token je zároveň novou kryptoměnou. Tokeny se nepodléhají žádné rigidní klasifikaci, ačkoliv se ustálily některé termíny např. podle toho, zda je token kryt hmotnou nebo nehmotnou majetkovou hodnotu, nebo za něj náleží decentralizovaná služba. Dělí se na jištěné majetkem (asset-backed tokens) a utilitární (utility tokens).[55]

55 Tamtéž.

5 Daňový proces a případné trestní souvislosti

5.1 Co se stane, když se na to přijde?

Kryptoměny, až na výjimky, nejsou anonymní. Vzhledem k podstatě blockchainu jsou všechny transakce veřejně zaznamenány a uchovány tak dlouho, dokud bude blockchain uložen byť jen na jednom zařízení. Jestliže je někdo schopen spárovat vaši adresu s vaší identitou, je schopen zpětně určit všechny transakce, které byly v souvislosti s danou adresou provedeny. A to si pište, že směnárny, burzy a online peněženky tyto informace potenciálně mají. Právě proto jsou tlačeny do přísné identifikace klientů.

V daních jsme zvyklí na tříletou prekluzivní lhůtu.[56] To znamená, že po uplynutí tří let od data, kdy mělo být podáno přiznání za konkrétní období, už správce daně nemůže za toto období nic doměřit. Každé pravidlo má své výjimky. Proto pozor na zahájení daňové kontroly, které znamená běh nové tříleté prekluzivní lhůty.[57] Jestliže vám bude daň doměřena, zaplatíte jednak samotnou daň, 20% penále a úrok z prodlení (ve výši 14 % + repo sazba).[58]

Zřejmě se shodneme, že dnes jen málokdo z finanční správy ví, jak danit kryptoměny, a málokdo chápe, jak fungují. Ale co se změní, to si netroufáme předvídat. Větší problém navíc je, že trestní řízení může prolomit prekluzivní lhůtu v daních. A vzhledem k tomu, že u zkrácené daně[59] ve výši 500.000 Kč je promlčení trestného činu již 10 let a u výše 5.000.000 Kč je to už 15 let, je to doba opravdu dlouhá. Dovedu si představit, že za 15 let bude mít finanční správa nebo policie automatizované nástroje, které váš základ daně spolehlivě zjistí a budou

---

56 § 148 zák. č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „DŘ").

57 § 148 odst. 3 DŘ.

58 § 251 a § 252 DŘ.

59 Více k tomu naleznete například v publikaci Spory s finančákem. HANYCH, M. *Spory s finančákem*. Brno: Michal Hanych, 2017. Dostupné z: http://www.sporysfinancakem.cz/

řešit.[60] Právě proto, že celý blockchain je veřejný a téměř nezměnitelný. Proto pozor na dlouhou dobu, po kterou můžete s sebou nést riziko.

60 GFŘ. *Metodický pokyn ke spolupráci orgánů Finanční správy České republiky s orgány činnými v trestním řízení v oblasti bojů s daňovými úniky.* Dostupné z: www.simpletax.cz/files/metodikaoctr.pdf